

Олена Дем'янова

Кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та історії
держави і права та приватноправових дисциплін,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Б. Хмельницького, м. Хмельницький
<https://orcid.org/0000-0003-4933-4610>
naumed@ukr.net

Горобець Сергій

Студент 2 курсу магістратури,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Б. Хмельницького, м. Хмельницький
<https://orcid.org/0000-0002-1275-7188>
horobetssergey@gmail.com

ПРОЦЕСУАЛЬНА ФОРМА НАРАДИ ЯК СКЛАДОВОЇ ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ

Статтю присвячено дослідженню процесуальної форми наради як складової врегулювання спору за участю судді. З'ясовується чинне нормативне регулювання наради та попередня історія становлення цього інституту, його аналоги в зарубіжних країнах. Висвітлюються переваги наради (співбесіди). Також аналізується висловлений в літературі погляд про те, що уся діяльність по врегулюванню спору за участю судді за участю судді знаходиться за межами динаміки цивільного процесу. Наводяться аргументи на його спростування.

Приділяється увага порівнянню різноманітних поглядів на місце наради (співбесіди) в структурі процесуальної діяльності. Доводиться, що для вирішення цього питання має значення ряд чинників: місце наради (співбесіди) в структурі процесуальної діяльності має визначатися з урахуванням актуального нормативного регулювання, функціонального призначення та зв'язку з іншими елементами структури цивільного судочинства. Аргументується, що чинне законодавство дає усі підстави окреслити сферу застосування наради виключно межами процедури врегулювання спору за участю судді.

Досліджується проблема порядку проведення наради (співбесіди). Зроблено висновок про недостатність нормативного її врегулювання. Аналізується питання про те, чи взагалі існує необхідність в регламентації правил проведення наради, чи слід повністю залишити це на розсуд суду. Аргументується, що порядок проведення наради вимагає встановлення певних правил: відсутність певного визначеного порядку створює незручності для судді; процесуальна регламентація убезпечить сторони від зловживання та сваволі з боку суду; сторони, будучи обізнаними про порядок проведення наради, зможуть краще підготуватися для неї та повніше використати її можливості. Також підкреслюється, що порядок проведення наради має бути більш вільним, гнучким і варіативним. Автором підтримується та додатково аргументується думка про те, що ефективність наради як процесуальної форми взаємодії безпосередньо залежить від наділення усіх її учасників можливістю ставити на обговорення ті чи інші моменти та задавати питання.

Доводиться висновок про те, що окрім відсутності суворого формалізму та довірчої атмосфери до характерних рис наради слід віднести особливий механізм взаємодії її

учасників. Визначаються перспективи подальшого наукового дослідження процесуальної форми наради.

Ключові слова: цивільний процес; цивільна процесуальна форма; нарада; врегулювання спору за участю судді; повноваження суду.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Питання диференціації процесуальної форми розгляду і вирішення цивільних справ судом перебуває в центрі уваги законодавця, вчених і юристів-практиків. Адже від відповідності форми та змісту процесуальної діяльності безпосередньо залежить ефективність судової діяльності. Тому з'являються нові види проваджень, диференціюються судові процедури, створюються нові форми взаємодії суду та учасників цивільної справи. Прикладом результатів диференціації цивільної процесуальної форми є процедура врегулювання спору за участю судді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед інших моментів процедури врегулювання спору за участю судді заслуговує на увагу нарада. Відповідні норми з'явилися в Цивільному процесуальному кодексі (далі – ЦПК) наприкінці 2017 року, тому їх наукове дослідження наразі не може бути назване повним. Ряд авторів, зокрема Н. Л. Бондаренко-Зелінська, О. О. Кармаза, Т. М. Лежнева, О. С. Можайкіна, Н. Петренко, В. Є. Прущак, О. Тиханський, М. М. Чабаненко, розглядають окремі аспекти процедури врегулювання спору за участю судді у своїх працях. Однак, далеко не всі питання отримали висвітлення та належний обсяг уваги. Так, **метою цієї статті** є дослідження процесуальної форми наради як складової врегулювання спору за участю судді.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

За змістом ст. 203 ЦПК проведення врегулювання спору за участю судді здійснюється у формі спільних та (або) закритих нарад. Спільні наради проводяться за участю всіх сторін, їх представників та судді. Закриті наради проводяться за ініціативою судді з кожною із сторін окремо. Під час проведення спільних нарад суддя з'ясовує підстави та предмет позову, підстави заперечень, роз'яснює сторонам предмет доказування по категорії спору, який

розглядається, пропонує сторонам надати пропозиції щодо шляхів мирного врегулювання спору та здійснює інші дії, спрямовані на мирне врегулювання сторонами спору. Суддя може запропонувати сторонам можливий шлях мирного врегулювання спору. Під час закритих нарад суддя має право звертати увагу сторони на судову практику в аналогічних спорах, пропонувати стороні та (або) її представнику можливі шляхи мирного врегулювання спору [1].

Історія розвитку вітчизняного законодавства свідчить про використання подібних процесуальних форм на стадії підготовки справи до розгляду в той чи інший спосіб. Так, за ЦПК 1963 р. в межах підготовки справи до судового розгляду було передбачено проведення опитування суддею позивача та відповідача [2].

В цивільному процесі зарубіжних країн також наявні аналоги наради (співбесіди). Наприклад, цивільне процесуальне право Англії характеризується використанням специфічної форми підготовки справи до судового розгляду – наради з управління процесом [3, с. 17]. Крім того, у найбільш складних справах проводиться досудова нарада [4, с. 56]. Аналогічне правило існує і в цивільному процесі США [5, с. 195].

У Франції співбесіда проводиться з метою полегшення вирішення спору [6, с. 181].

Таким чином, нарада (співбесіда) не є новим інститутом для вітчизняного законодавства, та поширеним в практиці інших країн.

В науці відмічаються переваги наради (співбесіди). Зокрема, Н. Л. Бондаренко-Зелінська підкреслює, що саме через проведення наради суддя може з'ясувати, на які поступки готові піти сторона для вирішення справи та спрямувати їх до прийняттого результату [7, с. 65]. Також вчені зазначають, що сторони в неформальній обстановці можуть досягти компромісу, врегулювати деякі процесуальні питання, спробувати забезпечити подальший рух справи без ірраціональних витрат часу і засобів тощо [8, с. 14].

Втім, наукові дослідження наради (співбесіди) є поодинокими, а наукові положення - досить суперечливими. Так, своєрідна думка висловлена

М. М. Чабаненко та Т. М. Лежневою, які приходять до висновку про те, що уся діяльність по врегулюванню спору за участю судді за участю судді знаходиться за межами динаміки цивільного процесу [9, с. 136]. Автори вважають, що врегулювання спору за участю судді за своєю правовою природою є непроцесуальною діяльністю, яка, втім, пов'язана із цивілістичним процесом (зокрема, рішення про її проведення приймається в рамках процесу), тому отримує певне правове регулювання нормами процесуального права [9, с. 137].

З таким підходом ми погодитись не можемо. На нашу думку, нарада (співбесіда) не може бути винесена за межі процесуальної діяльності. Видається, що навіть наведені цитованими вище авторами потужні аргументи не свідчать про те, що врегулювання спору за участю судді (і нарада як його частина) за своєю правовою природою є непроцесуальною діяльністю. Врегулювання спору за участю судді спрямоване на усунення правового конфлікту, переданого на розгляд суду, воно є частиною процесу розгляду і вирішення справи, відбувається в межах заявленого позову, його суб'єктами є учасники справи. Винесення відносин з врегулювання спору за участю судді за межі процесуальної діяльності ставить питання про їх природу: якщо це не процесуальна діяльність, то яка? Тому ми вважаємо, що в даному випадку йдеться про певні недоліки та прорахунки законодавчого регулювання, неузгодженість окремих норм. Більш відповідним було би правило про те, що час, протягом якого проводиться врегулювання спору за участю судді, не враховується в загальний строк провадження у справі.

Вченими висловлюються різноманітні погляди на місце наради (співбесіди) в структурі процесуальної діяльності. Наприклад, на думку В. Т. Барбакадзе співбесіда є етапом при підготовці справи до судового розгляду, на якому детально опрацьовується справа [10, с. 7]. Я. Х. Бековим обґрунтовується, що співбесіда судді із сторонами є способом підготовки справи до судового розгляду [11, с. 7]. А. В. Чекмарєва називає співбесіду формою підготовчих процедур поряд із попереднім судовим засіданням та одноосібним здійсненням процесуальних дій суддею і сторонами [12, с. 18 - 19].

Звичайно, місце наради (співбесіди) в структурі процесуальної діяльності має визначатися з урахуванням актуального нормативного регулювання, функціонального призначення та зв'язку з іншими елементами структури цивільного судочинства. Наразі чинне законодавство дає усі підстави окреслити сферу застосування наради виключно межами процедури врегулювання спору за участю судді. Більше того, наради (спільні та закриті) названі єдиним способом врегулювання спору за участю судді. Відповідно, на сьогоднішній день нарада – спосіб проведення процедури врегулювання спору за участю судді.

Дискусійним є і порядок проведення наради (співбесіди). У відповідності до ч. ч. 3 - 7 ст. 203 ЦПК на початку проведення першої спільної наради з врегулювання спору суддя роз'яснює сторонам мету, порядок проведення врегулювання спору за участю судді, права та обов'язки сторін. Під час проведення спільних нарад суддя з'ясовує підстави та предмет позову, підстави заперечень, роз'яснює сторонам предмет доказування по категорії спору, який розглядається, пропонує сторонам надати пропозиції щодо шляхів мирного врегулювання спору та здійснює інші дії, спрямовані на мирне врегулювання сторонами спору. Суддя може запропонувати сторонам можливий шлях мирного врегулювання спору. Під час закритих нарад суддя має право звертати увагу сторони на судову практику в аналогічних спорах, пропонувати стороні та (або) її представнику можливі шляхи мирного врегулювання спору. Під час проведення врегулювання спору суддя не має права надавати сторонам юридичні поради та рекомендації, надавати оцінку доказів у справі. Інформація, отримана будь-якою зі сторін, а також суддею під час проведення врегулювання спору, є конфіденційною. Під час проведення врегулювання спору за участю судді протокол наради не ведеться та не здійснюється фіксування технічними засобами.

Отже, встановлюючи певні норми, законодавець мало говорить власне про порядок проведення відповідної діяльності. Тому з цього приводу вченими висловлюються різні думки. Так, на думку А. А. Алексеєва співбесіда на стадії

підготовки відбувається за правилами судового засідання [13, с. 65]. Н. М. Ткачева приходиться до висновку, що навіть спеціально організована бесіда не має процесуальної форми, в якій повинні здійснюватися усі юридично значимі дії в суді. При проведенні бесіди, співбесіди не охоплюються процесуальна діяльність і процесуальні правовідносини суду, сторін, інших учасників цивільного судочинства [14, с. 86]. В. Є. Прущак вважає, що учасники спірних відносин можуть самостійно визначати процедурні правила даного способу, на власний розсуд виконувати всі необхідні процесуальні дії, а також окреслювати необхідне коло спірних питань, що підлягають дискусії та подальшому врегулюванню в ході зазначеної примирної процедури [15, с. 76].

Отже, у першу чергу вимагає уваги питання про те, чи взагалі існує необхідність в регламентації правил проведення наради, чи слід повністю залишити це на розсуд суду? Адже для наради притаманний неформальний підхід та вільна атмосфера, що нашоує на думки про з'ясування переваг її проведення в довільному порядку. Недарма науковці зазначають, що своєрідність усіх видів альтернативного вирішення спорів як інститутів громадянського суспільства, в т. ч. і врегулювання спору за участю судді, полягає саме в тому, що на законодавчому рівні не встановлюється чітка структурована система стадій процедур альтернативного вирішення спорів, а лише закріплюються базові засади здійснення певного способу [15, с. 78].

Втім, на нашу думку, порядок проведення наради все ж таки вимагає встановлення певних правил з наступних підстав. Відсутність певного визначеного порядку створює незручності для судді. В такому випадку існує ризик, що побоюючись помилок, судді будуть ставитись до проведення наради поверхнево, або взагалі уникати проведення нарад. Науковці підкреслюють, що значна кількість суддів наразі не мають потрібної практичної підготовки та відповідних навичок для формування довіри в конфліктуючих сторін та ефективного проведення примирних процедур [7, 68]. Також слід дослухатись зауваження про те, що напрацювання спільних правил, стандартів проведення нарад є шляхом для усунення ризиків для професійної і ділової репутації судді

[16, с. 213-219]. Крім того, суд і в процедурі врегулювання спору залишається владним суб'єктом. Як зауважують вчені, є ризик того, що суддя, проводячи процедуру врегулювання спору, буде займати керівне положення, а отже, фактично буде «власником спору», що, своєю чергою, може значно змінити хід та, відповідно, результат проведення переговорів [17, с. 74]. Тому його повноваження, права та обов'язки мають бути визначені із достатнім ступенем визначеності. Це убезпечить сторони від зловживання та сваволі з боку суду. Також і сторони, будучі обізнаними про порядок проведення наради, зможуть краще підготуватися для неї та повніше використати її можливості, будуть почувати себе впевненіше. Тому для усіх учасників справи було би корисним слідувати певній схемі поведінки.

Разом з тим, на нашу думку, при формуванні порядку проведення наради слід уникнути запозичення форми судового засідання, адже в такому разі нарада втратить свої переваги та перетвориться на зайву і бліду подобу судового засідання. Порядок проведення наради має бути більш вільним, гнучким і варіативним, дозволяти повертатися до тих чи інших питань, ставити їх на обговорення в залежності від важливості для конкретної справи. Крім того, вважаємо, що успіх наради як процесуальної форми взаємодії безпосередньо залежить від наділення усіх її учасників можливістю ставити на обговорення ті чи інші моменти та задавати питання. У цьому контексті ми підтримуємо думку Я. Х. Бекова, який підкреслює, що співбесіда припускає взаємну можливість ставити питання учасникам співбесіди [11, с. 18].

Без сумніву, під час наради суддя також залишається владним суб'єктом, який здійснює організацію, загальне керівництво нарадою, забезпечує дотримання порядку, спрямовує нараду в необхідне русло та усуває з неї те, що не стосується справи. Втім, рівень його домінування при проведенні наради має бути істотно нижчим у порівнянні із судовим засіданням. Відповідно, на нашу думку, слід надати сторонам право ставити на обговорення питання під час наради та ставити запитання іншим учасникам справи та судді. При цьому суд повинен володіти повноваженням відхилити клопотання сторони про

обговорення тих чи інших питань під час наради, або змінити поставлене на обговорення питання з тим, щоб предмет обговорення на нараді не відхилявся від суті справи. Також суд вправі залишити без обговорення будь-яке питання, якщо воно не стосується суті справи, предмету і мети наради, виходить за межі його повноважень на даному етапі розгляду справи тощо.

Неоднозначним є також питання про межі відвертості судді під час обговорення. Суддя має бути з одного боку досить інформативним, з іншого – не висловлювати рішення наперед, і не займати позиції однієї із сторін. У чинному законодавстві наявне застереження про те, що під час проведення врегулювання спору суддя не має права надавати сторонам юридичні поради та рекомендації, надавати оцінку доказів у справі. В той же час це положення відчуває критику науковців. Зокрема, Н. Л. Бондаренко вважає, що слід не заборонити, а уточнити повноваження судді, зокрема, що останній може надавати сторонам юридичні поради та рекомендації але тільки під час проведення спільних нарад [7, с. 67]. Зауважимо, що терміни «поради» і «рекомендації» є вельми нечіткими, до їх змісту можна віднести широке коло висловлювань. З цього приводу висловлена критика в науці. Так, О. О. Кармаза вважає, що ЦПК в цій частині потребує внесення суттєвих змін [18, с. 40]. Інші вчені пропонують або взагалі виключити ч. 6 ст. 203 ЦПК як неефективну, або ж доповнити ЦПК статтями, які хоча б у загальному пояснювали, що слід відносити до юридичних порад і рекомендацій, а що ні [19, с. 87].

Також науковці вбачають конфлікт між завданням примирення сторін та вирішення спору на підставі з'ясування суті спірних відносин [20, с. 341]. У свою чергу ми вважаємо, що суду має бути надана більша свобода у висловлюваннях, адже тільки в такий спосіб можуть бути досягнуті цілі наради.

В науковій літературі йдеться про те, що відсутність необхідних елементів процесуальної форми та судової атрибутики, що створює психологічний комфорт для учасників та атмосферу довіри [15, с. 78]. Втім, без нормування правил проведення наради судді будуть тяжіти до добре знаної для них форми судового засідання, що зведе нанівець уявну неформальність наради. Тому

бажано було б відобразити відмінності порядку проведення нарад. Так, неформальній атмосфері проведення нарад сприяло б виключення вимоги звертання до суду тільки стоячи. Крім того, слід виключити можливість притягнення до відповідальності за невиконання процесуальних обов'язків під час наради. Єдиним допустимим наслідком неконструктивної поведінки учасників наради має бути припинення її проведення.

Окреме місце займає питання фіксації результатів наради. Деякі автори пропонують під час здійснення нарад фіксувати час початку та закінчення нарад, склад учасників наради; попереджати всіх сторін про факт проведення закритих нарад [16, с. 213-219]. Інші вчені наголошують на тому, що за відсутності фіксації все, що говорять сторони, ніде не фіксується і, відповідно, не має юридичної сили [14, с. 85]. На нашу думку, має бути реалізованим проміжний варіант фіксації, який би забезпечував конфіденціальність наради, надаючи при цьому визначеної зовнішньої форми її результатам. Тому відео- чи аудіофіксація наради не є доцільною, однак, за її результатами суд має постановити ухвалу.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Підсумовуючи проведене дослідження про зауважимо, що врегулювання спору за участю судді є позитивним кроком законодавця, спрямованим на досягнення мети судочинства найбільш ефективним шляхом. З проведеного аналізу законодавства та думок вчених вбачається, що навряд чи доцільним є викладення в ЦПК детальних правил регламенту. Втім, певна формалізація видається доцільною, як про це вже було сказано вище. На нашу думку, правила проведення наради доцільно закріпити в судовій практиці. На сьогоднішній день нарада позиціонується як елемент процедури врегулювання спору за участю судді, яке проводиться тільки за згодою сторін. Тому її єдиним призначенням є сприяння досягнення згоди між сторонами. Відповідно, її процедура неодмінно будується з урахуванням того, що сторони сподіваються знайти спільну мову та вже офіційно висловили таке своє бажання. Нарада

володіє рисами завдяки яким може виконувати роль ефективного інструменту вирішення ряду процесуальних завдань. Окрім відсутності суворого формалізму та довірчої атмосфери до характерних рис наради слід віднести особливий механізм взаємодії її учасників.

Продовження дослідження проблеми процесуальної форми наради має відбуватися в напрямку конструювання окремих правил поведінки суду та учасників справи під час наради та алгоритмів їх взаємодії.

Список використаних джерел

1. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 15.10.2019).
2. Цивільний процесуальний кодекс України : Затверджений Законом від 18.07.63 ВВР. 1963. N 30. ст. 464. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1502-06> (дата звернення: дата звернення: 15.10.2019).
3. Поліщук Н. Проведення у справі до судового розгляду в цивільному процесі України: порівняння із зарубіжним досвідом. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 5. С. 14 – 18.
4. Московчук Д. Порівняльний аналіз законодавства України та країн англосаксонської правової системи щодо подання доказів у цивільному процесі. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 4. С. 55 – 59.
5. Аболонин Г. О. Досудебное совещание, заключение мирового соглашения, рассмотрение гражданского дела по существу в суде первой инстанции в гражданском процессе США. Вестник гражданского процесса. 2014. № 5. С. 194 – 250.
6. Новый Гражданский процессуальный кодекс Франции. Предисловие : А. Довгерт, В. Захватаев. К. Истина. 2004. 544 с.
7. Бондаренко-Зелінська Н. Л. Врегулювання спору за участю судді: проблеми та перспективи застосування. Університетські наукові записки. 2018. № 67-68. С. 62-70.
8. Айриян К. С. Подготовка гражданских дел к разбирательству в английском суде : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. М. 1989. 16 с.
9. Чабаненко М. М., Лежнева Т. М. Правова природа врегулювання спору за участі судді (в контексті структури цивілістичного процесу). Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 2. С.135 – 137.
10. Барбакадзе В. Т. Подготовка дела к судебному разбирательству как стадия арбитражного процесса. автореф. дис. ...канд. юрид. наук. Саратов, 2006. 26 с.
11. Беков Я. Х. Подготовка дел к судебному разбирательству в гражданском судопроизводстве : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. М. 2009. 33 с.
12. Чекмарева А. В. Подготовительные процедуры в гражданском процессе. дис. ... д-ра юрид. наук. Саратов. 2015. 438 с.
13. Алексеев А. А. Собеседование как составной элемент стадии подготовки гражданского дела к судебному разбирательству. Вестник ЮУрГУ. Серия: Право. 2015. №4. С. 63 - 68.
14. Ткачева Н. Н. К вопросу о проведении беседы при подготовке дела к судебному разбирательству в гражданском процессе. Современное право. 2014. № 11. С. 84-87.
15. Прущак В. Є Основоположні принципи врегулювання спору за участі судді: поняття та зміст. Право і суспільство. 2018. № 2. частина 2. С. 74 – 78.

16. Яценко С. Інститут врегулювання спору за участю судді: правова характеристика та вплив на господарський процес. *Право України*. 2017. № 9. С. 213-219.
17. Петренко Н. Врегулювання спору за участю судді в господарському судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 73 – 77.
18. Кармаза О.О. Інститут врегулювання спору за участі судді в цивільному, господарському та адміністративному процесах України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 3. Том 1. С. 37 – 42.
19. Бичок Т. П., Дьяченко С. В. Актуальні питання врегулювання спору за участі судді. *Юридичний науковий журнал*. 2018. № 6. С. 86 – 88.
20. Нефедьев Е. А. Учебник русского гражданского судопроизводства. Москва : Типография Московского Императорского университета. 1909. 404 с.

References

1. *Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy* [Code of civil procedure of Ukraine]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> [in Ukrainian] (date of request: 15.10.2019).
2. *Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy* [Code of civil procedure of Ukraine]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1502-06> [in Ukrainian]] (date of request: 15.10.2019).
3. Polishchuk, N. (2016). *Provezhennia u spravi do sudovoho rozghliadu v tsyvilnomu protsesi Ukrainy: porivniannia iz zarubizhnyim dosvidom* [Proceedings before judicial proceedings in civil process of Ukraine: comparison with foreign experience]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 5. P. 14 – 18. [in Ukrainian]
4. Moskovchuk, D. (2019). *Porivnialnyi analiz zakonodavstva Ukrainy ta krain anghlo-saksonskoi pravovoi systemy shchodo podannia dokaziv u tsyvilnomu protsesi* [The comparative analysis of the legislation of Ukraine and the countries of an Anglo-Saxon legal system concerning production of evidence in civil process]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 4. P. 55 – 59. [in Ukrainian]
5. Abolonyn, H. O. (2014). *Dosudebnoe soveshanie, zaklyuchenie mirovogo soglasheniya, rassmotrenie grazhdanskogo dela po suschestvu v sude pervoy instantsii v grazhdanskom protsesse SShA* [Pre-judicial meeting, the conclusion of the voluntary settlement, consideration of a civil case in essence in court of first instance in civil process of the USA]. *Vestnik grazhdanskogo protsessa*. № 5. P. 194 – 250. [in Russian]
6. *Novyyi Grazhdanskiy protsessualnyiy kodeks Frantsii*. [New Code of civil procedure of France]. (2004). Predislovie: Dvgert, A., Zahvataev, V. K. Istina. P. 544. [in Russian]
7. Bondarenko-Zelinska, N. L. (2018). *Vrehuliuvannia sporu za uchastiu suddi: problemy ta perspektyvy zastosuvannia* [Settlement of a dispute with the assistance of the judge: problems and prospects of application]. *Universytetski naukovy zapysky*. № 67-68. P. 62-70. [in Ukrainian]
8. Ayriyan, K. S. (1989). *Podgotovka grazhdanskih del k razbiratelstvu v angliyskom sude* [Preparation of civil cases for trial in the English court]. Extended abstract of candidate's thesis. M. P.16. [in Russian]
9. Chabanenko, M. M., Lezhneva, T. M. (2018). *Pravova pryroda vrehuliuvannia sporu za uchasti suddi (v konteksti struktury tsyvilistychnoho protsesu)* [The legal nature of settlement of a dispute with the assistance of the judge (in the context of structure of civil process)]. *Porivnialno-analitychne pravo*. № 2 P.135 – 137. [in Ukrainian]
10. Barbakadze, V. T. (2006). *Podgotovka dela k sudebnomu razbiratelstvu kak stadiya arbitrazhnogo protsessa* [Preparation of business for judicial proceedings as stage of arbitral procedure]. Extended abstract of candidate's thesis. Saratov. P. 26. [in Russian]
11. Bekov Ya. H. (2009). *Podgotovka del k sudebnomu razbiratelstvu v grazhdanskom sudoproizvodstve* [Preparation of affairs for judicial proceedings in civil legal proceedings]. Extended abstract of candidate's thesis. M. P. 33. [in Russian]

12. Chekmareva, A. V. (2015). *Podgotovitelnyie protseduryi v grazhdanskom protsesse* [Preparatory procedures in civil process]. Extended abstract of candidate's thesis. Saratov. P.438. [in Russian]
13. Alekseev, A. A. (2015). *Sobesedovanie kak sostavnoy element stadii podgotovki grazhdanskogo dela k sudebnomu razbiratelstvu* [Interview as component of a stage of preparation of a civil case for judicial proceedings]. Vestnik YuUrGU. Seriya: Pravo. №4. P. 63 - 68. [in Russian]
14. Tkacheva, N. N. (2014). *K voprosu o provedenii besedy pri podgotovke dela k sudebnomu razbiratelstvu v grazhdanskom protsesse* [To a question of conversation by preparation of matter for judicial proceedings in civil process]. Sovremennoe pravo. № 11. P. 84-87. [in Russian]
15. Prushchak, V. Ye (2018). *Osnovopolozhni pryntsypy vrehuliuvannia sporu za uchasti suddi: poniattia ta zmist.* [The fundamental principles of settlement of a dispute with the assistance of the judge: concept and contents] Pravo i suspilstvo. № 2. chastyna 2. P. 74 – 78. [in Ukrainian]
16. Yatsenko, S. (2017). *Instytut vrehuliuvannia sporu za uchastiu suddi: pravova kharakterystyka ta vplyv na hospodarskyi protses* [Institute of settlement of a dispute with the assistance of the judge: legal characteristic and influence on economic process]. Pravo Ukrainy. № 9. P. 213-219. [in Ukrainian]
17. Petrenko, N. (2018). *Vrehuliuvannia sporu za uchastiu suddi v hospodarskomu sudochynstvi* [Settlement of a dispute with the assistance of the judge in economic legal proceedings]. Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo. № 10. P. 73 – 77. [in Ukrainian]
18. Karmaza, O. O. (2018). *Instytut vrehuliuvannia sporu za uchasti suddi v tsyvilnomu, hospodarskomu ta administratyvnomu protsesakh Ukrainy* [Institute of settlement of a dispute with the assistance of the judge in civil, economic and administrative processes of Ukraine]. Naukovyi visnyk publichnoho ta pryvatnoho prava. Vypusk 3. Tom 1. P. 37 – 42. [in Ukrainian]
19. Bychok, T. P., Diachenko, S. V. (2018). *Aktualni pytannia vrehuliuvannia sporu za uchasti suddi* [Topical issues of settlement of a dispute with the assistance of the judge]. Yurydychnyi naukovyi zhurnal. № 6. P. 86 – 88. [in Ukrainian]
20. Nefedev, E. A. (1909). *Uchebnik russkogo grazhdanskogo sudoproizvodstva* [Textbook of the Russian civil legal proceedings]. M.: Tipografiya Moskovskogo Imperatorskogo universiteta. – P. 404. [in Russian]

Olena Demianova and Sergii Horobets. Procedural Form of a Meeting as the Judge Making Settlements of a Dispute with Participation

Article is devoted to a research of a procedural form of a meeting as making settlements of a dispute with the assistance of the judge. The operating standard regulation of a meeting and the previous history of formation of this institute, its analogs in foreign countries becomes clear. Advantages of a meeting (interview) are lit. Also the opinion stated in literature on the fact that all activities for settlement of a dispute with the assistance of the judge with the assistance of the judge are outside dynamics of civil process is analyzed. The arguments disproving it are adduced.

Attention is paid to comparison of various views of the place of a meeting (interview) in structure of procedural activity. It is proved that for the solution of this question a number of factors matters: the place of a meeting (interview) in structure of procedural activity has to be defined with relevant standard regulation, functional purpose and communication with other elements of structure of civil legal proceedings. It is reasoned that the current legislation gives all grounds to outline meeting range of application only limits of the procedure of settlement of a dispute with the assistance of the judge.

The problem of an order of holding a meeting (interview) is investigated. The conclusion is drawn on insufficiency of its standard settlement. The question of whether there is in general a need for a regulation of rules of holding a meeting, whether it is necessary to leave completely it on the judicial discretion is analyzed. It is reasoned that the order of holding a meeting demands establishment of certain rules: the lack of a certain order causes inconveniences for the judge; the

procedural regulation will protect the parties from abuse and an arbitrariness of court; the parties will be able to be prepared better and more stoutly to use possibilities of a meeting. Also it is emphasized that the order of holding a meeting has to be more free, flexible and variable.

By the author it is supported and the thought that the efficiency of a meeting as a procedural form of interaction directly depends on investment of all its participants with an opportunity to put these or those moments for discussion is in addition reasoned and to ask questions. A conclusion that except lack of a strict formalism and the confidential atmosphere it is necessary to refer the special mechanism of interaction of its participants to characteristic features of a meeting is proved. The prospects of further scientific research of a procedural form of a meeting are defined.

Keywords: civil process; civil procedural form; meeting; settlement of a dispute with the assistance of the judge; powers of court.